

„Bez ljubavi neka nitko ne ulazi u hram prosvjete”

**Prof. emer. dr. sc. Vlatko Previšić
(1945. – 2024.)**

Iznenada u 79. godini života preminuo je prof. emer. dr. sc. Vlatko Previšić, ugledni hrvatski pedagog, dekan Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uspješni inicijator i utemeljitelj mnogih pedagoških projekata koji su pridonosili boljitku odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj.

Profesor Vlatko Previšić rođen je 20. listopada 1945. u Cerni, kod Županje, gdje je završio osnovnu školu. Opredijelio se za učiteljski poziv i njemu je stručnim i znanstvenim radovima te nastavnim praksom bio vjeran cijeli život. Učiteljski je put počeo 1964. godine u Petrinji gdje je završio Učiteljsku školu. Nastavljajući ispunjavati svoju potrebu za stjecanjem znanja i umijeća posebice u području odgoja i obrazovanja, završio je studij pedagogije i sociologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1968. – 1972.), ali je pohađao i poslijediplomski studij informatike na Sveučilištu u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

doktorirao je 1984. godine u znanstvenom području pedagogija s temom *Mogućnosti, pretpostavke i realizacija stvaralaštva slobodnim aktivnostima*.

Zdušno se posvetio studiju te je 1971. godine primio Rektorovu nagradu za odličan studij pedagogije, a već mu je sljedeće godine (1972.) dodijeljena prva nagrada Sveučilišta u Zagrebu za studentski pisani rad *Znanstveno-tehnička revolucija i odgoj*. Bio je stipendist akademske DAAD-a organizacije (Deutscher Akademischer Austauschdienst), najveće organizacije za financiranje međunarodnih studenata iz cijelog svijeta za stjecanje magisterija i doktorata u SR Njemačkoj (1977./78.). Profesor Previšić dobio je znanstvenoistraživačku stipendiju Alexander von Humboldt (1986.-1988.) u SR Njemačkoj za istraživanje multikulturnih utjecaja u odgoju migranata. U Zagrebu je 11. svibnja 1992. godine utemeljen Klub hrvatskih humboldtovaca, čiji je prvi predsjednik bio akademik Viktor Žmegač. Profesor Previšić se odmah nakon utemeljenja uključio u rad Kluba i obnašao je nekoliko funkcija; bio je voditelj tribina (1992. – 1994.), tajnik (1994. – 1996.) i predsjednik Kluba (2009. – 2014.).

Prof. Previšić bio je dekan Filozofskog fakulteta od 2014. do 2016. godine, a 2020. godine dodijeljeno mu je počasno zvanje profesor emeritus. Preminuo je 13. travnja 2024. godine u Gradištu.

U Gradištu je radio kao učitelj osnovne škole od 1964. do 1968., kada je te 1968. godine položio stručni učiteljski ispit u Sremskim Karlovcima. Potom se zaposlio 14. veljače 1973. godine na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i radio sve do 3. listopada 2016., dakle četrdeset i tri godine. Prošao je sve razine nastavnog i znanstvenog rada i napredovanja; bio je asistent (1973); znanstveni asistent (1981); docent (1985); izvanredni profesor (1988); znanstveni savjetnik (1993); redoviti profesor (1999) i redoviti profesor u trajnom zvanju s posljednjim izborom 8. lipnja 2004.

U Zavodu za pedagogiju i Institutu za pedagojska istraživanja surađivao je na više znanstveno-istraživačkih projekta, npr. *Kibernetička istraživanja u pedagogiji; Moralne kvalitete naših učenika; Sistem i program stručnog obrazovanja i usavršavanja nastavnika za rad u području planiranja obitelji*. Osim toga, samostalno je ostvario nekoliko znanstveno-istraživačkih zadataka kao što su *Poticanje i razvijanje kreativnosti u slobodnim aktivnostima; Slobodno vrijeme školske djece i omladine; Pedagoški aspekti domovinske nastave uinozemstvu*.

U doista bogatoj praksi sveučilišnog nastavnika predavao je više kolegija na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, ali i drugim fakultetima i sveučilištima u Hrvatskoj, a to su: Sistematska pedagogija. Sociološka pedagogija, Pedagogija slobodnog vremena, Domska pedagogija, Metodika sociologije, Obiteljska

pedagogija, Socijalna pedagogija, Osnove interkulturalne pedagogije, Alternativne pedagoške ideje i škole, Pedagogija adolescencije, Teorija kurikuluma.

Obnašao je brojne funkcije na Odsjeku za pedagogiju i Filozofskom fakultetu. Bio je predstojnik Katedre za sistematsku pedagogiju i Katedre za didaktiku; predstojnik Instituta za pedagojska istraživanja i Zavoda za pedagogiju; pročelnik Odsjeka za pedagogiju; prodekan Interfakultetskog studija za socijalni rad Sveučilišta u Zagrebu; član je više različitih fakultetskih i sveučilišnih znanstvenih povjerenstava te povjerenstava pri Ministarstvu znanosti i tehnologije Republike Hrvatske, Ministarstvu prosvjete i športa Republike Hrvatske te Nacionalnom vijeću za visoku naobrazbu.

Profesor Previšić bio je vanjski suradnik i gostujući profesor dajući time značajan prinos razvoju pedagojske znanosti i studiju pedagogije. Bio je (su)voditelj i nastavnik na poslijediplomskom magistarskom znanstvenom studiju glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, inicijator i voditelj poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije – *Pedagogija i kultura suvremene škole*, na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Osijeku, gostujući nastavnik na Sveučilišnom interfakultetskom studiju socijalnog rada (kasnije Studijskom centru socijalnog rada pri Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu), poslijediplomskom studiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, studiju pedagogije na Fakultetu prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru te inicijator i predavač predmeta Vojna pedagogija na sveučilišnim vojnim studijima.

Kao sveučilišni nastavnik prof. Previšić je vodio i aktivno radio u više znanstveno-istraživačkih projekata kao što je primjerice *Metodologija i struktura nacionalnog kurikuluma*. Bio je voditelj poslijediplomskog studija te mentor pri izradi diplomskih radnji većem broju studenata, pri pisanja magistarskih radnji (28 pristupnika/pristupnica) i 34 doktorata. Isto tako, sudionik je brojnih stručnih i znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu, a održao je brojna popularno-stručna predavanja u osnovnim i srednjim školama te kulturnim institucijama. Recenzent više rukopisa knjiga, članaka, studija i projekata.

Profesor Previšić kao sveučilišni nastavnik aktivno se uključio u javni i prosvjetni rad. Bio je član više udruga koje su promicale napredne ideje odgoja, obrazovanja, kulture, znanstvenih istraživanja i stručnog napredovanja učitelja i nastavnika, primjerice Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora, Hrvatsko-njemačkog društva, Interkulture, Kluba hrvatskih humboldtovaca, Akademije odgojnih znanosti, Forum za slobodu odgoja i nekih drugih. Vidna je njegova angažiranost u Hrvatskom pedagoško-književnom zboru, ne samo po tome što je bio član uredništva te glavni i odgovorni urednik časopisa *Napredak*, već i djelovanjem u *Školi pedagoga*, stručnoznanstvenom skupu pedagoških djelatnika koja je utemeljena 1975. U bogatom

radu *Škole pedagoga* bio je voditelj 1979., voditelj pedagoških radionica 1999., 2000. i 2002. godine te autor izlaganja 1979., 1983., 1999. i 2000. godine. Obnašao je dužnosti u više povjerenstva Saveza pedagoških društava Hrvatske.

Međutim, osobit je bio angažman prof. Previšića u osnivanju Hrvatskog pedagoškog društva na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta 13. prosinca 2002. čiji je bio predsjednik od utemeljenja do 12. svibnja 2009. godine. Hrvatsko pedagoško društvo (HPD), nevladina, znanstvena i strukovna udruga profesionalnih pedagoga nezobilazan je pokretač i organizator mnogih aktivnosti. HPD organiziralo je pod vodstvom prof. Previšića dva kongresa pedagoga Hrvatske; prvi je održan od 19. do 21. rujna 2007. pod nazivom *Pedagogija: prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja* i drugi koji je održan od 24. do 26. rujna 2012. godine s temom *Pedagogija i kultura*.

Osim toga, Hrvatsko pedagoško društvo organiziralo je desetak tradicionalnih susreta pedagoga, bilo je nakladnik pedagoških djela, najčešće izlaganja s održanih kongresa pedagoga i susreta te znanstvenog časopisa *Pedagogijska istraživanja*, čiji je prvi broj objavljen 2004. godine. Izlazio je do dvobroja (1-2) 2015. godine.

Hrvatsko pedagoško društvo iniciralo je da Hrvatski sabor donese *Zakon o djelatnosti pedagoga* jer je to djelatnost od osobitog interesa za školstvo u Republici Hrvatskoj. Među organizacijskim oblicima djelatnosti pedagoga *Zakonom* je predviđeno osnivanje Hrvatske pedagoške komore kao samostalne i neovisne organizacije pedagoga čiji je cilj čuvati ugled, čast i prava pedagoga, skrbiti da pedagozi savjesno i u skladu sa zakonom obavljaju svoje poslove, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima. Pripreme *Zakona o djelatnosti pedagoga* vodila je posebna Radna skupina koja je osnovana 8. studenoga 2006. godine i aktivno radila do polovice 2008.

Prof. Previšić bio je na Odsjeku za pedagogiju glavni i odgovorni urednik zbornika *Odgovornost i samoupravljanje*, zatim je član uredništva te glavni i odgovorni urednik časopisa *Napredak* od br. 2/1998. do br. 2/2002. (uredivši 16 brojeva), časopisa *Pedagogijska istraživanja* (2009. - 2012.), hrvatsko-njemačkog časopisa za kulturu i znanost *Smotra/Rundschau*. Član je uredništva časopisa *Umjetnost i dijete* i *Penološke teme*. Bio je predsjednik Košarkaškog kluba *Cibona* (tijekom 2010.).

Pedagoški i javni rad prof. Previšića nisu ostali nezapaženi te je stoga primio mnoga priznanja i nagrade: Godišnja *Nagrada Ivan Filipović* za unapređivanje pedagoške teorije i prakse (1989.); Povelja Hrvatske zajednice tehničke kulture za promicanje tehničke kulture (1996.); Godišnja nagrada Filozofskog fakulteta u Zagrebu za znanstvenoistraživački rad na projektu *Metodologija i struktura nacionalnog kurikulumu* (2007.); Povelja Kluba hrvatskih humboldtovaca za osobit doprinos ostvarivanju ciljeva KHH (2012.); Nagrada za životno djelo u području visokog školstva Fi-

lozofskog fakulteta u Zagrebu (2013.); Nagrada Grada Zagreba za područje prosvjete i obrazovanja (2013.), Državna *Nagrada Ivan Filipović* za životno djelo u području visokog školstva (2013.).

Odlaskom profesora emeritusa dr. sc. Vlatka Previšića hrvatska je pedagogija ostala bez jednog od vodećih pedagoga koji je četrdeset tri godine nastavničkog rada na Odsjeku za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu posvetio odgoju i obrazovanju, osposobljavanju mladih za pedagoški rad u školama i znanstveno-stručni rad. Mnogim je inicijativama i javnim nastupima na skupovima pokretao promjene u djelovanju i kulturi škole te pedagoga.

Hrvatski pedagog Davorin Trstenjak (1848. – 1921.) rekao je: “Bez ljubavi neka nitko ne ulazi u hram prosvjete, jer će biti nesretan i to nesretniji što više zna, a manje voli”. Nema sumnje da je prof. Previšić imao tu ljubav prema prosvjeti, jer mu je dala snagu i poticaj da u odgoju i obrazovanju djeluje cijeli život.

Vladimir Strugar